

Ladislav Kolek

Křesťanští zajatci v Maroku 17. století

Diplomová práce

Oponentský posudek **PhDr. Josef Ženka**

Ladislav Kolek se ve své diplomové práci zaměřil na problém křesťanských zajatců, kteří se nacházeli v pozdním středověku či raném novověku na území někdejšího marockého sultanátu. Téma je i v dnešní době vysoce aktuální, neboť v posledních letech jsme svědky pirátských únosů na světových oceánech, zvláště ze strany somálských muslimských pirátů. Taktika a charakteristika těchto útoků je do značné míry totožná s těmi, které autor studoval ve své diplomové práci. Piráti se rychlými přepady zmocní lodi plující na volném moři a následně za ni a její posádku požadují značné výkupné. Podobné praktiky, nicméně v některých detailech odlišné, charakterizovaly i korzáry na území Maghribu od pozdního středověku. Autor diplomové práce si téma nezvolil náhodně a měl pro jeho splnění výtečné předpoklady. Do marockého království často cestoval a měl tak možnost seznámit se s literaturou a prameny k tématu a shlédnout na vlastní oči jednotlivé korzářské základny a vězení, v nichž zajatí křesťané trávili roky svého nedobrovolného pobytu na severoafrickém území.

Je však nutné podotknout, že autor nevyužil tyto pobyty dostatečně a zdroje, o něž opřel svou práci, pokládám za dosti omezené. Přímou práci s prameny nepoužil, prameny cituje pouze z literatury. Přinejmenším mohl použít editované prameny, které vydal Henry de Castries, a některé další edice, případně paměti zajatců. I z literatury mu chybí několik významných titulů, o něž se měl opřít, případně z nich přinejmenším metodologicky vycházet. Z arabských zdrojů mohl použít přinejmenším např. *Kitáb al-Istiqsá* od an-Násirího, práce al-Ifráního apod. Rovněž jako základní literaturu uvedl i některé encyklopedické a populární práce, o něž by se student na úrovni magisterské kvalifikační práce neměl opírat. Kladnými stránkami práce s literaturou je využití jak domácí marocké historiografie k tématu, psané ve francouzštině i arabštině, tak pohledu především anglosaských historiků. Předkladatel práce správně vymezil časový úsek, kterému se věnuje, ne dnes přežitým termínem 17. století, ale určil vlastní datování tzv. dlouhého 17. století marockých dějin. To ohraničil úmrtím sultána Ahmada al-Mansúra (1603) a Mauláj Ismáíla (1727). U prvního data je volba diskutabilní, nicméně obhajitelná, u druhého autor správně určil za významný předěl smrt nejvýznačnějšího alawijského sultána. V úvodu své práce rovněž autor vysvětluje své pojetí termínu korzár a zajatec a stručně zmiňuje literaturu, kterou použil. Jeho vysvětlení prvního z nich však vágní a ani kritika použité literatury není dobrá. Rovněž vhodně neobjasnil metodu a metodologii své práce.

Práce je formálně rozčleněna na čtyři kapitoly o rozdílném rozsahu. První stručně nastiňuje historické pozadí marockých dějin a další tři představují samotné jádro práce. Vzhledem k heuristické základně nemám mnoho věcných připomínek. K první kapitole bych chtěl podotknout, že Andalusané či moriskové nejen sami vytvářeli korzářské základny, ale rovněž je k tomuto účelu najímali tehdejší maroští vládcí (zmiňují doboví arabští kronikáři). Rovněž mohl obšírněji zmínit události za prvních alawijských sultánů, které autor omezil na několik drobných poznámek. V druhé kapitole se autor věnuje prvnímu stupni křesťanského pobytu. Autor vytěžil do maxima omezený heuristický materiál a snažil se popsat všechny cesty křesťanů do zajetí. Zde bych měl připomínku pouze k chybějícímu zasazení korzářských výprav do širšího mezinárodního kontextu, především do vazeb na svobodné Nizozemí, a tedy i druhou dimenzi proti-španělských útoků. Autor si rovněž všímá odlišností marocké situace od ostatních zemí „barbarského pobřeží“. Třetí kapitola je nejzdařilejší z celé diplomové práce a nemám k ní vážnějších připomínek. Zvážil bych její dopracování, dopoužití další literatury a případnou publikaci v populárně-vědeckém periodiku. Poslední kapitola sleduje způsoby, jakými byli zajatci vysvobozováni z marockého zajetí. Této kapitole by rovněž do značné míry prospělo, kdyby autor použil přinejmenším editované prameny, které obsahují velmi mnoho dokladů o popisovaném tématu. Z hlediska použité heuristiky nemám vážnějších připomínek k faktografii, nicméně bych chtěl zdůraznit, že převažuje nemetodické zpracování, tzv. lepení informací. Bohužel tak příznačně pro podobné práce. K přepisu nemám vážnějších výhrad, stejně tak ke gramatice. Rozsah práce je značně malý, i když splňuje stanovené předpisy.

Vzhledem k výše zmíněným faktům a zvážení kladných a záporných stránek, představovaných především nedostatečnou heuristikou, absencí metody a metodologie a kratším rozsahem, doporučuji práci k obhajobě a navrhuji ji ohodnotit jako dobrou.